ARTISTUL ŞI POLITICIANUL: DE LA INOCENȚĂ LA PRAGMATISM[1]

Prof.univ.dr. Andrei BODIU
Universitatea „Transilvania", Braşov

Abstract

The paper starts from the experience of the author, involved in politics in the 90's and continues with some observations linked to the connections between the artist, seen, basically, as organizer of cultural events, and the politician. Andrei Bodiu's idea is that between the two it is important to exist a communication. Instead of conclusion, the author asks several questions regarding the negotiations and its limits in the dialogue between the artist and the politician.

1. Vârsta inocenței. Începutul anilor 90.

După Revoluția din decembrie 1989, foarte mulți scriitori au considerat că este important să intre pe câmpul de luptă politic. În Braşov, de exemplu, împreună cu Vasile Gogea şi Caius Dobrescu, am înființat filiala Partidului Alianța Civică, pe plan național condus de Nicolae Manolescu. Mai mult, în anul 1992 am avut onoarea de a fi ales consilier județean pe o perioadă de patru ani. În 1992, Stelian Tănase, vice-preşedintele partidului ne-a cerut, mie şi lui Caius Dobrescu, să candidăm pentru Camera Deputaților. Noi l-am propus pe Ioan Ghişe care a devenit deputat şi apoi de două ori primar al oraşului Braşov. În prezent dl. Ghişe este senator din partea Partidului Național Liberal.

Pe de altă parte, timp de peste cinci ani am participat, împreuna cu prietenul meu Caius Dobrescu, la toate campaniile electorale. In 1992 am participat la campania în favoarea domnului Adrian Moruzi care a devenit primar al Braşovului. In 1992 participam la campania electorală a Covenției Democrate pentru alegerile generale şi pentru candidatul Convenției, Emil Constantinescu.

Din punctul meu de vedere, cuvintele care pot defini acea perioadă a vieților noastre sunt entuziasm, pasiune, inocență. Existau două mari tabere: „binele", desigur reprezentat de noi şi „răul", foştii comunisti grupați în jurul preşedintelui Ion Iliescu. Nu existau bani pentru campanii dar aveam idei, eram tineri şi siguri că reprezentam „binele". Ceea ce era, de fapt, acest „bine" era clar până la un punct. Eram anticomunişti deoarece ca studenți am trăit în anii satanici sau anii 80, cea mai grea perioadă a dictaturii lui Ceauşescu şi aveam probleme cu

[1] Acest studiu face parte dintr-o cercetare mai extinsă, cuprinsă în proiectul PNII IDEI, nr 760, *DISCURSURI CULTURALE SI FORME DE LEGITIMARE A LITERATURII EUROPENE IN SECOLUL XX*, coord. Rodica Ilie, proiect finanțat de CNCSIS şi aflat în derulare în perioada 2009-2011

BDD-A23567 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:09 UTC)

Securitatea. Astfel că, anticomunismul meu de pildă, avea cele mai puternice rădăcini posibile: propria mea experienţă de viaţă. Eram convinşi că ceea ce am lăsat în urmă era cea mai nocivă societate posibilă dar nu aveam experienţă cu privire la viitor, cu privire la ceea ce doream să construim. Desigur, auzisem şi am folosit, de exemplu, ideea de separaţie a puterilor în stat sau ideea de economie de piaţă. Toţi eram Cavalerii Democraţiei care luptau împotriva Bestiei. Sigur, au existat şi disensiuni in Paradis. Am negociat cu „partidele istorice", Ţărăniştii şi Liberalii, şi am considerat că erau „demodaţi". Credeam că Partidul Alianţa Civică este singurul capabil să conducă ţara. Poate de aceea nu am condus-o niciodată.

Ceea ce vreau să subliniez este faptul că la începutul anilor 90, scriitori ca şi mine participau în mod direct la viaţa politică din România. Nu am crezut de cuviinţă să ne angrenăm în dezbateri cu politicienii pentru că şi noi eram, într-un fel, politicieni. Politicieni extrem de inocenţi, fără acces la resurse economice dar buni luptători, Cavaleri ai Democraţiei. Scriitorii care nu erau implicaţi în politică aparţineau, de fapt, uneia dintre cele două tabere: a „binelui" sau a „răului". Mai există şi a treia categorie, scriitorii „apolitici", cei mai mulţi dintre aceştia folosind sloganul: „ubi bene, ibi patria", tipul de „scriitori protejaţi", plângându-se întotdeauna de orice şi aşteaptând tot timpul ajutor din partea guvernului. Primele două categorii activau în sfera politică, cea de-a treia avea doar pretenţii sociale.

2. *Perioada de Tranziţie. 1996-2004.*

În 1995, Partidul Alianţa Civică a părăsit Convenţia Democrată şi a făcut o Alianţă cu un mic Partid Liberal, PL 93. Partidul nu a intrat în Parlament şi a fost absorbit de Partidul Naţional Liberal. În 1996 am renunţat la politică şi am început să mă consider numai scriitor. Dar legătura cu lumea politică era încă puternică. În 1999 am semnat pentru susţinerea preşedintelui Constantinescu, ţinta unor atacuri severe în urma unor decizii politice importante. Chiar şi din afara vieţii politice am susţinut în permanenţă partidele de centru-dreapta grupate în Convenţia Democrată**.** Am facut aceasta în acelaşi stil romantic în care obişnuiam să o fac în perioada de după Revoluţie. Am înţeles, însă, că în situaţia în care doreşti să organizezi, de exemplu, evenimente culturale sau orice alt fel de proiect cultural, trebuie să ai uşa deschisă la politicieni.

În următoarele rânduri voi discuta situaţia particulară a artistului care doreşte să promoveze proiecte culturale. În 1997 am reuşit să înfiinţez a doua ediţie a revistei culturale „Interval" nu datorită faptului că revista era foarte bună, şi era, ci pentru că beneficiam de sprijinul consilierilor şi Preşedintelui Consiliului Judeţean Braşov, bineînţeles, din partea

BDD-A23567 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:09 UTC)

Convenției Democrate. În 1999, pentru prima şi ultima oară, m-am deplasat în Polonia în calitate de scriitor invitat de către Ministerul Culturii. Nu acesta este motivul pentru care îl consider pe Ion Caramitru cel mai bun Ministru al Culturii pe care l-am avut. Oricum, „vârsta inocenței" se terminase chiar dacă susțineam, încă, „binele". Am înțeles, mai bine mai târziu decât niciodată, că este foarte important cine împarte banii publici si că nu contează, mai presus de orice, dacă realizezi o activitate culturală excelentă sau dezastruoasă. Este foarte important cum negociezi cu politicienii iar această negociere trebuie să fie un joc fără perdanți. Aici îmi amintesc o poveste pe care mi-a spus-o Radu Macrinici. Fostul prim-ministru Adrian Năstase a fost invitat la premiile Asociației Scriitorilor Bucureşti. Guvernul României subvenționase premiile. După ceremonie Octavian Paler i-a spus primului-ministru direct: „Domnule Năstase, ați transformat cultura românească într-un deşert." Replica a fost scurtă**:** „La fel ca în cărțile dumneavoastră, domnule Paler." După dialog primul ministru a alocat o altă sumă de bani pentru câteva cărti publicate de scriitori români dar pe cărti era menționat faptul că banii proveneau exclusiv din fondul prim-ministrului Adrian Năstase. Reacția unor scriitori care nu erau de acord cu acest tip de schimb a venit prea târziu, cărțile erau tipărite. Ceea ce vreau să spun este că niciun politician nu este un Mecena. El susține scriitorii dacă primeşte ceva in schimb. Aceasta este ceea ce am numit joc fără perdanți. Un joc pe care scriitorii trebuie să îl vadă cu deplină luciditate. Chiar sprijinind un eveniment cultural public, cu bani publici, un politician vrea să dobândească o imagine mai bună în comunitatea sa. Este limpede, in aceste condiții, că oricine demarează un proiect cultural şi are nevoie de bani publici, nu se poate situa în opoziție față de politicianul care împarte banii. Desigur, dacă vorbim de o lume ideală, un scriitor poate solicita bani publici aflându-se în cea mai puternică opoziție față de un politician. Dar câte situații de acest fel pot fi observate în lumea civilizată? Sunt pregătit să le număr.

3. După 2005. Perioada pragmatismului.

Cred că după 2005 vârsta inocenței este moartă şi îngropată. A fost ultima bătălie a „binelui", bătălia alegerii lui Traian Băsescu în funcția de preşedinte. Consider că niciun artist nu este atât de naiv incât să creadă în separarea în „bine" şi „rău" în sfera politică şi în cea culturală, chiar dacă unii critici literari români îi deplâng dispariția. Aceasta nu înseamnă sub nicio formă că ar trebui să ne pierdem memoria sau că avem vreun motiv să privim cu nostalgie epoca satanică a lui Ceauşescu. De fapt, cand este vorba de proiecte culturale, artiştii au început să practice în modul cel mai pragmatic, jocul fără perdanți. De aceea lunga solidaritate a „binelui" s-a destrămat. Este clar că împărțirea resurselor a devenit principalul

BDD-A23567 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:09 UTC)

scop al tuturor persoanelor implicate în cultură. Nu sunt deloc convins că acolo unde sunt resursele există cei mai buni politicieni şi că trăim acum în cea mai bună dintre lumile posibile dar nu sunt împotriva negocierii dintre artişti şi politicieni.

În loc de concluzii, câteva întrebări

Ar putea toți politicienii să fie parteneri într-o negociere?
Unde ar trebui un artist să oprească negocierile cu un politician?
Care dintre compromisuri sunt acceptabile şi care sunt de neacceptat?
Cât de mult poate un om de cultură să susțină un politician fără să fie catalogat ca „omul lui ...”?
Poate un artist să fie în orice moment considerat independent după afirmarea clară a sprijinului acordat unui politician?
Este omul de cultură pregătit să accepte oricând avantajul pe care un politician îl obține folosindu-i imaginea?

BDD-A23567 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:09 UTC)